Onderwerp
Reactie op het rapport
Sekswerk in Utrecht

Aan de leden van de driehoek

Organisatieonderdeel
Politie en OM Midden-Nederland

Behandeld door

Functie

Telefoon

E-mail

Ons kenmerk

Uw kenmerk

In afschrift aan

Datum
31 oktober 2022

Bijlage(n)
-

Pagina
1

Aanleiding

Na de beëindiging van de laatste tender voor een prostitutiezone op het Nieuwe Zandpad is aan een commissie onder leiding van mevr. Sorgdrager opdracht gegeven een advies op te stellen over de toekomst van het sekswerk in Utrecht. Dit rapport 'Sekswerk in Utrecht' bevat een aantal adviezen op basis waarvan de gemeente een vernieuwd en modern sekswerkbeleid kan vormgeven. Het college van burgemeester en wethouders (hierna: het college) zal op basis van dit rapport een reactie opstellen en dit delen met de gemeenteraad (hierna: de raad). In de vorige driehoek is afgesproken dat de politie en het Openbaar Ministerie (hierna: OM) ten behoeve van de reactie van het college een advies op hoofdlijnen zullen geven. Immers veel zaken zullen in een later stadium uitgewerkt worden.
Overigens is op 8 juni in een driehoek gesproken over de eerste bevindingen van de commissie Sorgdrager. Politie en OM hebben toen onder meer al aangegeven dat het van belang is om een vorm van (toe)zicht te houden, dat ze enige vorm van registratie van sekswerkers benadrukken en reserves hebben bij het opnieuw openen van een tippelzone.
Politie en OM spreken hun waardering uit voor het werk van de commissie en het rapport. Er zijn immers vele belangen in het spel die soms tegenstrijdig zijn. De commissie heeft dit mooi verwoord in de volgende passage: 'Hoe houd je de drempel tot de seksbranche laag voor autonome sekswerkers en de drempel hoog voor mensen die misbruik van de branche willen maken? Dat is misschien wel de grootste uitdaging in het maken van sekswerkbeleid. Tel daarbij op dat sekswerk altijd onder een vergrootglas ligt en vrijwel iedereen er een mening over heeft…'.

Gezamenlijke reactie de politie en het OM

<u>Algemene uitgangspunten</u>
De politie en het OM onderschrijven dat sekswerk een legaal beroep is en begrijpen dat het college en de raad mogelijkheden willen bieden voor het uitoefenen van dit beroep in Utrecht.
Ten aanzien van de plannen voor het Nieuwe Zandpad is door de politie en het OM in juni 2019 een gezamenlijk advies gegeven. Een deel van de adviezen die toentertijd gegeven zijn, zijn wat ons betreft nog onverkort van toepassing. In deze reactie zijn om die reden op een aantal plaatsen passages uit dit advies overgenomen.

Registratie van persoonsgegevens van sekswerkers en informatie-uitwisseling
Bij de plannen voor het Zandpad is door de politie en het OM al benadrukt dat de registratie van sekswerkers van belang is. Aan het ontbreken van de registratieplicht is verbonden de onmogelijkheid om informatie over bijzondere persoonsgegevens te delen. Dit heeft consequenties voor het bestuurlijk toezicht: er kunnen geen bijzondere

persoonsgegevens door de exploitant aan de gemeente verstrekt worden, waardoor het toezicht veelal fysiek (oog- en oorfunctie) zal moeten plaatsvinden. Verslaglegging van bijzondere persoonsgegevens door de gemeente is vervolgens niet mogelijk. Bij signalen van mensenhandel zijn deze niet terug te relateren naar een persoon.
In de onderhavige voorstellen is in een aantal gevallen registratie wellicht niet nodig maar kan worden volstaan met een vergunningplicht. Wat de politie en het OM betreft zou dit het geval kunnen zijn bij thuiswerk, privé-escortservice en gezamenlijk gebruiken van een pand met kamers zonder exploitant.
Aangezien de behandeling van de WRS nog op zich laat wachten is nog geen zicht op de mogelijkheden die deze wet ons gaat bieden.

Regelgeving
In de conclusie van het rapport van de commissie wordt aangegeven dat in de huidige situatie met de huidige regelgeving het organiseren van werkplekken bijna niet mogelijk is. De politie en het OM benadrukken dat het niet voor niets is dat er regels worden gesteld aan sekswerk. Het is van belang om in ieder geval barrières op te werpen tegen misstanden en vormen van uitbuiting. De politie en het OM adviseren hier niet te lichtvaardig mee om te gaan.
Wij zijn van mening dat er bij ernstige misstanden in een inrichting, zoals mensenhandel, de vergunning ingetrokken dient te worden en/of het bedrijf gesloten dient te worden, dit met het oog op de openbare orde en veiligheid. De mate van verwijtbaarheid is dan van ondergeschikt belang.
Dit is in lijn met onder meer het horeca beleid van de gemeente Utrecht, waar bij overlastsituaties in een horecaonderneming of het aantreffen van drugs of wapens in een onderneming of woning, dit toegerekend wordt aan de ondernemer / huurder / eigenaar - ongeacht de verwijtbaarheid - en de locatie gesloten wordt. Sekswerk heeft net als andere branches met risico's te maken en met regelgeving.
De politie en het OM hebben geen bezwaar tegen deregulering als het gaat om vestigingseisen, bouwvoorschriften en dergelijke.

Focus op mensenhandel
Voorts wordt in de conclusie aangegeven dat door de focus op mensenhandel het stigma op sekswerkers wordt vergroot. De politie en het OM zijn het niet eens met deze conclusie. Er zijn immers ook andere factoren waarom op sekswerk nog een stigma rust. Overigens ligt vanuit de politie en het OM de focus op een veilige uitoefening van het beroep. Mensenhandel en uitbuiting zijn helaas uitwassen van vormen van ondermijnende criminaliteit, waar we ons als overheid gezamenlijk tegen moeten keren door gebruik te maken van het barrièremodel mensenhandel.
Bovendien hebben de veiligheidspartners in Midden-Nederland (o.a. gemeenten, het OM en de politie) het bestrijden van ondermijnende criminaliteit voor de komende jaren als prioriteit geoormerkt.
In dit kader is ook van belang alert te zijn op het risico van het (al dan niet onbedoeld) faciliteren van mensenhandel door de overheid. Bijvoorbeeld door panden aan te kopen om sekswerk mogelijk te maken.

Capaciteit
De verwachtingen zijn dat thuiswerk, privé-escort en werken in een kleinschalige voorziening weinig tot geen overlast veroorzaken. Het starten van proeftuinen zal uitwijzen of dit klopt. In dat geval hebben deze vormen van sekswerk geen consequenties voor de capaciteit.
Voor wat betreft een kleinschalige voorziening voor raamprostitutie en gesloten werkplekken wordt ingeschat dat dit wel extra capaciteit kost, dit zolang registratie en informatiedeling niet geregeld is. Immers gelet op de hiervoor gesignaleerde problemen met informatiedeling is de verwachting dat het meer capaciteit zal vergen om adequaat toezicht te houden. Een en ander hangt overigens wel samen met de grootte van het complex.

Specifiek op de aanbevelingen van de Commissie Sorgdrager

1. Moderniseer het sekswerkbeleid

De politie en het OM staan positief tegen modernisering van het sekswerkbeleid op een aantal vlakken. Zoals de positie en emancipatie van sekswerkers, het organiseren van toegankelijke hulp- en dienstverlening en een voorlichtende en signalerende rol, naast toezicht en handhaving, van de overheid. Het opzetten van een vertrouwensrelatie van bijvoorbeeld een wijkagent met in het gebied werkzame sekswerkers is wat de politie betreft de ideale praktijk.
In het rapport van de commissie Sorgdrager is in dezelfde paragraaf een kader opgenomen waaruit blijkt dat eigenaren van seksinrichtingen kansen zien om signalering van misstanden te verbeteren. De commissie adviseert de gemeente om samen met de eigenaren van de clubs dit verder te bespreken. De politie zegt toe aan een dergelijk gesprek te willen deelnemen.

2. Onderzoek wat werkt in proeftuinen

De politie en het OM herkennen zich in het beeld van een verschuiving van traditionele vormen van sekswerk naar vormen die via internet tot stand komen, zoals thuiswerk of op afspraak in een hotel of een vakantiehuisje. De politie en het OM staan in beginsel positief tegen het verder verkennen van thuiswerk, privé-escort service en werken in klein groepsverband.
Een aantal voorwaarden die in het rapport van de commissie Sorgdrager genoemd worden, worden door de politie en het OM onderschreven. Hierbij gaat het onder andere over enige vorm van registratie dan wel vergunningsplicht en het organiseren van toezicht & handhaving. De politie en het OM denken graag mee aan de verdere vormgeving van de proeftuinen. Verder adviseren de politie en het OM om vanaf de start van de proeftuinen wijkagenten, van locaties waar initiatieven gestart worden, te betrekken om zodoende al in een vroeg stadium een vertrouwensband met sekswerkers op te bouwen.

3. Vereenvoudiging regelgeving

Zoals aangegeven hechten de politie en het OM aan de regels die gezamenlijk een barrière vormen tegen vormen van uitbuiting, mensenhandel en andere vormen van ondermijnende criminaliteit. Op andere terreinen kan wel bezien worden of de regeldruk verminderd kan worden.

4. Onderzoek de mogelijkheid voor kleinschalig straatsekswerk

De politie en het OM wachten het onderzoek naar een eventuele herintroductie van straatsekswerk af. Aan deze keuze liggen meerdere overwegingen ten grondslag. Een goed gefaciliteerde kleinschalige tippelzone is een veilige plek voor sekswerkers, terwijl het niet zonder reden is geweest de tippelzone te beëindigen.

5. Realiseer kleinschalig locatiegebonden sekswerk

Hoewel de politie en het OM op voorhand gereserveerd staan ten opzichte van een voorziening voor raamprostitutie, kunnen zij zich vinden in een keuze voor kleinschaligheid. De voorkeur gaat uit naar één echt kleine voorziening van ca. 10-15 ruimten. Immers naarmate de voorziening groter wordt:

- Is het aantal sekswerkers groter en zonder registratie minder goed in beeld te krijgen
- Neemt het risico op overlast toe
- Zijn de potentiële verdiensten voor een exploitant groter en ontstaan er meer risico's op mistanden en ondermijning

Ook voor een dergelijke voorziening is het van belang een kader op te stellen en uiteraard.

Ten slotte

De politie en OM worden graag betrokken bij de verdere ontwikkelingen op het thema en meegenomen in de ontwikkelingen ten aanzien van het sekswerkbeleid. Daarnaast gaan de politie en het OM graag in gesprek met de gemeente over de verdere uitwerking van de proeftuinen. Mede ook met als doel om gezamenlijk de risico's op uitbuiting en mensenhandel te voorkomen.